

de Vosa, jednak ogólny schemat pozostaje podobny⁶¹. Również w sztuce Wicekrólestwa Peru scena ta pojawia się na innych obrazach, jak np. w dekoracji kościoła Curahuara de Carangas w dzisiejszej Boliwii⁶².

Inne przedstawienia tego samego tematu możemy zobaczyć w Graduale Karmelitańskim z 1644 r. z krakowskiego klasztoru karmelitów na Piasku. W tym przypadku jasno widać wpływ grafiki Hieronima Wierixa⁶³, która – podobnie jak ilustracja w krakowskiej księdze – ukazuje ukrzyżowanego Chrystusa ponad dwiema postaciami niosącymi ogromną kiść winogron. W przedstawieniu karmelitańskim postacie te otrzymały mnisie habity⁶⁴. Podobne przedstawienie znajduje się w klasztorze franciszkanów w La Paz⁶⁵.

Powrót wysłanników z Kanaanu pojawił się także w dekoracji naczyń liturgicznych. Jednym z wcześniejszych przykładów z terenów Polski jest dekoracja romańskiej pateny z Trzemeszna (ok. 1180–1190) przechowywanej w skarbcu katedry gnieźnieńskiej. Wokół centralnej sceny Ukrzyżowania zostały umieszczone wątki starotestamentowe odnoszące się do treści Nowego Testamentu; powrót Jozuego i Kaleba z Kanaanu niewątpliwie traktować można jako prefigurację męki i śmierci Chrystusa na krzyżu⁶⁶ oraz symboliczne przedstawienie Eucharystii. Ta sama scena została wkomponowana w dekoracje monstrancji pochodzących z kościołów w Brzeziu⁶⁷, Gliwicach i Bieńkowicach, datowanych na lata 80. i 90. XVII w. Jan Samek łączy te obiekty z warsztatem Hansa Georga Kolbego, który był aktywny w latach 1673–1697. Dwa pierwsze dzieła są potwierdzone jako prace warsztatu Kolbego, dwie kolejne zostały mu przypisane w wyniku analizy formalnej i ikonograficznej⁶⁸.

Podsumowując tę część pracy, warto wskazać na niezwykle interesujące dzieło, w którym nastąpiła kumulacja kilku alegorycznych wątków odnoszących się do Eucharystii. Mowa tu o obrazie przechowywanym w klasztorze kanoników regularnych laterańskich w Krakowie i zatytułowanym *Alegoria Eucharystii*⁶⁹ [il. 8]. Obraz podzielony jest horyzontalnie na trzy strefy. Na samym dole na osi kompozycji znajduje się przedstawienie kobiety, alegorii Kościoła z tiarą na głowie i papieskim pastorałem zakończonym krzyżem. Po obu stronach umieszczone zostały sceny symboliczne, które można interpretować jako

⁶¹ GUMINSKI, OLSZEWSKI 1961: 296–297.

⁶² GISBERT 2008: 50.

⁶³ MAUQUOY-HENDRIX II 1979: 195.

⁶⁴ CHRZANOWSKI 1976: 22.

⁶⁵ MESA, GISBERT 1973: 13.

⁶⁶ SKUBISZEWSKI 1981: 10–13.

⁶⁷ KZSP 1964: 6, fig. 62.

⁶⁸ SAMEK 1967: 157–161; Wcześniej w ikonografii także możemy spotkać scenę *Powrotu zwiadowców z Kanaanu*.

⁶⁹ NOWAK, TURDZA 2000: il. 95.